

Specialistordning för tandhygienister

Förord

Specialisering inom tandhygienistens kompetensområde är inte lagreglerad. I dagsläget utfärdar Socialstyrelsen specialistbevis för tre professioner, läkare, sjuksköterskor och tandläkare. Andra professioner så som arbetsterapeuter, dietister, fysioterapeuter och logopedier har inom sina professionsorganisationer själva utvecklat en struktur för certifiering inom specifika områden, vilket också är den modell som STHF nu presenterar.

Professionsorganisationerna utan specialisering via Socialstyrelsen arbetar aktivt för att specialiserad kompetens ska myndighetsregleras.

Strukturen för en specialisering har utarbetats inom STHF i samverkan med STHFs vetenskapliga råd, nätverket för Forskarutbildade tandhygienister samt kliniskt verksamma tandhygienister.

Diskussioner har förts kontinuerligt med sakkunnig expertis, arbetsgivare och universitet för att säkerställa tillgång till utbildning, praktik och tjänster i verksamheterna.

Detta dokument utgör grundstrukturen för STHFs professionsreglerade specialisering. En detaljerad studieplan utifrån respektive specialiseringsområde utformas individuellt med utgångspunkt i denna grundstruktur och målbeskrivningar för respektive specialistområde.

Stockholm 2025-10-22

Fouzieh Eliassy, Ordförande STHF

Innehåll

FÖRORD	2
INNEHÅLL	3
INLEDNING OCH MÅLSÄTTNING	4
PROFESSIONSREGLERAD SPECIALISERING	4
VAD OMFATTAR EN SPECIALISERING?	5
Specialistområden	5
SPECIALISTUTBILDNING	6
Förkunskaper	6
Studieplanens struktur och innehåll	6
Huvudhandledare	7
Den verksamhetsförlagda utbildningen	7
ANMÄLAN och ANSÖKAN	8
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID ANMÄLAN och ANSÖKAN	
Steg 1 – Anmälan av specialisering	9
Steg 2 – Ansökan om specialistcertifikat	10
ARBETSGRUPP	11

Inledning och målsättning

Tandhygienistexamen omfattar studier om 180 högskolepoäng och ger möjlighet till en kandidatexamen inom huvudområdet "Oral hälsa/Oral hälsovetenskap". Efter yrkesexamen kan legitimation för yrket utfärdas av Socialstyrelsen. Legitimationen markerar yrkesutövarens självständiga ansvar för den vård som utförs, där såväl den formella som den reella kompetensen ska vara tillgodosedd. Grundutbildningen ger de nödvändiga baskunskaperna som fordras för att möta de behov som finns inom tandvård, hälso- och sjukvård, social omsorg och i folkhälsoarbete. Det är dock angeläget att även kunna tillgodose behov av fördjupade och mer specialiserade kunskaper inom yrket för att hantera mer komplexa munhälsorelaterade förhållanden med olika insatser riktade till individer eller till populationer i samhället.

Specialisttandhygienister får fördjupade kunskaper om evidens, forskningsmetoder och utvärderingsinstrument med inriktning mot ett valt specialistområde (se sid 5) i syfte att kunna arbeta, leda och utveckla området. Det ger en ökad tydlighet och trygghet både för patienter och arbetsgivare. Den specialiserade tandhygienisten bidrar till ökad kvalitet och patientnytta i verksamheterna.

I ett vidare perspektiv kan denna karriärmöjlighet även bidra till yrkets attraktivitet.

Professionsreglerad specialisering

Detta dokument avser att säkerställa en tydlig struktur som definierar omfattning, avgränsningar och utgör en kontrollfunktion för hög och likvärdig kvalitet inom de områden där en specialisering sker. För läkare, sjuksköterskor och tandläkare hanteras kontrollen av måluppfyllelse och kvalitet via Socialstyrelsen. För övriga icke-myndighetsreglerade specialiseringar är det respektive professionsorganisationer som tar ansvar för struktur och kontroll. STHF formerar för detta ett specialistråd med kompetens från akademi och verksamheter. Rådet ansvarar för att jäv inte uppstår vid bedömningar av ansökningar.

Specialistrådet består en tandhygienist från akademien (lägst docent), en representant för arbetsgivare/avnämare samt en representant från STHF:s styrelse. Vidare knyts till rådet en person med specifik kompetens inom specialistområdet, för att medverka vid bedömning av individuell studieplan och säkerställa att kunskapsmålen har uppnåtts.

Vad omfattar en specialisering?

Specialisering som tandhygienist väljs inom ett avgränsat och definierat område. För varje specialistområde utformas en övergripande struktur för teoretisk och praktisk del av utbildningen samt kunskapsmål för respektive område. Specialiseringen ska ge fördjupade kunskaper om evidens, forskningsmetoder, utvärderings- och implementeringsinstrument inom ett specifikt område. Baserat på aktuellt specialistområde utformas en individuell studieplan.

En specialiserad tandhygienist ska inom sitt specialistområde kunna:

- omsätta och tillämpa fördjupade kunskaper i klinisk/praktisk verksamhet samt bidra med kunskapsstöd för en evidensbaserad praktik
- identifiera behov av och aktivt bidra till kompetens- och kvalitetsutveckling inom allmäntandvård och i interprofessionella samarbeten i utåtriktad och uppsökande verksamhet.
- identifiera och värdera hur omvärldsfaktorer påverkar specialiseringsområdet samt utifrån det medverka till utveckling av området
- samverka med andra specialiseringsområden och professioner samt yrkesgrupper och patientgrupper i tandvården, hälso- och sjukvården, i social omsorg såväl som i folkhälsoarbete

Exempel på verksamhetsområden för en specialiserad tandhygienist är specialisttandvård, allmäntandvård, hälsoodontologisk enhet/folkhälsoenhet och

utbildningsklinik. Andra verksamhetsområden kan vara primärvård, social omsorg och miljöer där multiprofessionella team samverkar.

Specialistområden

Val av specialistområde kan göras inom

- parodontologi
- kariologi
- samhällsodontologi/folkhälsoinriktat munhälsoarbete
- gerodonti

En specialisering kan utgå från en av ovan angivna områden och omfatta en mer specifik inriktning, exempelvis barn och unga, vuxna, eller personer med särskilda behov.

Specialistutbildning

Förkunskaper

- o Tandhygienistexamen, 180 hp och svensk legitimation
- o Utövat allmän tandhygienistpraktik under minst två år räknat i heltid efter legitimation som tandhygienist.

Studieplanens struktur och innehåll

Respektive specialistområde följer en specifikt framtagna struktur och bygger på självstyrt lärande med en individuell studieplan. Utbildningen omfattar heltidsstudier om 2,5 år varav cirka 1,5 år utgörs av klinisk/praktisk verksamhetsförlagd utbildning. Beroende på tandhygienistens tidigare teoretiska kunskapsbas och/eller arbetssituation kan tidsspannet för specialiseringen variera.

I utbildningen ingår kurser inom högskola/universitet, 60 hp, med kurser motsvarande krav för en magisterexamen (huvudområde oral hälsa, alternativt inom annat område relevant för specialiseringen). Val av kurser anpassas till specialistområdet och specificeras i den individuella studieplanen.

Specialistrådet har inga synpunkter på hur den akademiska handledningen organiseras i denna del, detta regleras helt av respektive lärosäte.

Kliniskt/praktiska aktiviteter under specialiseringen förutsätter samverkan med aktuell arbetsgivare och/eller verksamhetsföreträdare.

En huvudhandledare utses i samverkan med verksamhetsansvarig. Huvudhandledaren och tandhygienisten gör en skriftlig överenskommelse/kontrakt om hur handledningen ska läggas upp, hur studieplanen ska utformas samt hur studierna ska följas upp.

Studieplanen ska därefter godkännas av STHF:s specialistråd, samt av verksamhetsansvarig där den kliniskt/praktiska utbildningen ska ske, innan utbildningen påbörjas.

Huvudhandledaren

- ska bistå vid utformningen av den individuella studieplanen enligt mall för ändamålet
- ska bistå med kollegiala erfarenheter i och kring det verksamhetsförlagda arbete för valda moment eller aspekter kopplat till kraven/målen
- ska följa upp att innehållet i planen genomförs och utvärderas utifrån uppsatta mål
- ska ge förslag på extern bedömare/expertis i samråd med specialistrådet

Den kliniska handledaren ska ha erfarenhet av handledning samt relevant kunskap inom specialistområdet. Tillgången till möjliga handledare inom respektive specialistområde är i nuläget begränsat inom tandhygienistprofessionen.Handledningen kan därför ombesörjas utifrån relevant kompetens hos andra professioner, exempelvis tandläkare, sjuksköterskor, psykologer, folkhälsovetare.

Den verksamhetsförlagda utbildningen

- Omfattar klinisk/praktisk träning inom specialiseringsområdet under cirka 1,5 år.
- Tjänstgöring bör delvis vara förlagd till specialistklinik/motsvarande beroende på specialistområde.
- Dokumenterade patientbehandlingar, alternativt interventioner, relaterade till specialistområdet. Riktmärket för enskilda patientfall är 10-12. För interventioner i interprofessionella miljöer beslutas individuellt.
- Respektive enskilt patientfall redovisas och

dokumenteras skriftligt och bedöms/signeras av klinisk handledare.

- Två till fyra av dessa fall ska sammanställas enligt specifik mall där det specifika fallet och vårdinsatserna beskrivs och reflekteras i relation till vetenskapligt underlag/ aktuell forskning. I slutet av specialiseringen ska de valda patientfallen granskas av extern bedömare/expertis inom specialistområdet.
- Interventioner i interprofessionell miljö sammanställs utifrån de individuella målen och redovisas skriftligt och bedöms/signeras av klinisk handledare. I slutet av specialiseringen ska valda interventioner granskas av extern bedömare/expertis inom specialistområdet.
- Intyg om deltagande vid minst en konferens med egen presentation relevant för specialiseringsområdet.
- En rapport med 8-10 övriga aktiviteter relevanta för specialistområdet exempelvis auskultationer, fallpresentationer/kliniska seminarier, deltagande vid forskningsseminarier, annan fortbildning nationellt eller internationellt.Handledning, egna föreläsningar och projektarbete är också exempel på aktiviteter som kan ingå.

Genom detta upplägg knyts specialistutbildningen till verksamheterna.

För detaljerad information se respektive områdes målbeskrivning.

Anmälan och ansökan

STHF:s specialistråd bereder initialt anmälan om specialisering. Specialistrådet knyter sakkunniga inom berört specialistområde till sig för bedömning av anmälan och samverkar med verksamhetsansvarig på den sökandes arbetsplats.

I samverkan fastställs studieplanen för specialiseringen. STHF:s specialistråd kan bistå den sökande med råd angående utformning av en individuell studieplan samt vid behov med stöd och vägledning under specialiseringsperioden.

Efter genomförd utbildning ansöker tandhygienisten om

utfärdande av ett specialistcertifikat.

I de fall specialistrådet ser brister i ansökan ges den sökande möjlighet att komplettera och/eller förtydliga sin ansökan.

När specialistrådet bedömer att kraven för specialiseringen har uppnåtts och att ansökan är godkänd, ges rekommendation till STHF:s styrelse om utfärdande av specialistcertifikat.

En handläggare vid Sveriges Tandhygienistförenings kansli bistår specialistrådet samt administrerar anmälningar och ansökningar samt kommunicerar med den sökande.

Anmälan och ansökning behandlas av specialistrådet en gång per år och ska vara STHF tillhandla senast annonserat datum på STHF:s hemsida.

Den sökande ska ha betalt en anmälningsavgift innan anmälan handläggs.

Vid ansökan om specialistcertifikat erlägger sökande ytterligare en avgift. Blanketter och information om specialisering finns på STHF:s hemsida <https://www.srat.se/Tandhygienistforening/> under rubriken Profession - Specialist.

Tillvägagångssätt vid anmälan och ansökan

Steg 1: Anmälan av specialisering

- Den sökande tandhygienisten försäkrar sig om att behörighet för en specialisering föreligger. Se aktuell målbeskrivning för respektive specialistområde samt avsnittet "Förkunskaper" i detta dokument, sidan 6.
- Tandhygienisten upprättar, i samverkan med sin arbetsgivare, en studieplan avseende specialistutbildningen.
I planen ska en lämplig handledare namnges liksom en plan för handledningens utformning samt vilka fördjupande teoretiska kurser som planeras ingå i specialistutbildningen.
- I anmälan ska även framgå hur och var den kliniska träningen kommer att äga rum liksom en tidsplan

för utbildningen.

- Tidigare teoretiska meriter/högskolepoäng relevanta för specialiseringen kan inkluderas i specialiseringsportföljen.
- I anmälan ska framgå att sökande avtalat med arbetsgivaren om tidsplan och de ekonomiska förutsättningarna för att kunna genomföra specialiseringen inom stipulerad tid.
- När detta är på plats kontaktar sökande STHF:s specialistråd för anmälan om att starta en specialistutbildning. Vid anmälan redovisas arbetsgivare, tjänsteförteckning, individuell studieplan inom det valda specialiseringsområdet, tidsplan samt styrkta uppgifter om behörighet.
- Styrkta intyg och meritförteckningar bifogas enligt instruktioner i anmälningsblanketten.
- STHF:s specialistråd granskar och godkänner planen inför starten.
- STHF:s specialistråd kan bistå den sökande med råd angående utformning av en individuell studieplan samt vid behov med stöd och vägledning under specialiseringsperioden.

Anmälan och bifogade intyg ska sändas i utformad mall i PDF-format till STHF:s e-postadress.

Steg 2: Ansökan om specialistcertifikat

- Efter fullgjord teoretisk och klinisk/praktisk utbildning skickas ansökan om certifiering till STHF för granskning av specialistrådet.
- Om underlaget inte är tillräckligt eller inte motsvarar kunskapsmålen kan specialistrådet begära in kompletteringar. Kompletteringar ska vara specialistrådet tillhanda inom 3 månader. Om underlaget efter möjlighet till komplettering bedöms som undermåligt kan ansökan avslås. Specialistrådet ger i dessa fall en skriftlig återkoppling avseende brister och rekommendation om vad som behöver stärkas inför en eventuell ny ansökan om certifiering.
- Ansökan om certifikat kan göras en gång per år under perioden xx.xx. När ansökan är registrerad lämnas ett preliminärt besked om när ansökan kommer behandlas av specialiseringsrådet.

Styrkta intyg, utdrag ut Ladok för teoretiska kurser och

meritförteckningar bifogas enligt specifik mall: Ansökan om specialistcertifikat - STEG 2. Ansökan och bifogade intyg ska skickas till STHF:s e-postadress.

Anmälan om specialisering respektive **Ansökan om specialistcertifikat** sänds av den sökande till Sveriges Tandhygienistförening, STHF, för vidare bedömning av Specialistrådet.

info@tandhygienistforening.se

Blanketter och information om specialisering finns på STHF:s hemsida <https://www.srat.se/Tandhygienistforening/> under rubriken Profession - Specialist.

Frågor rörande specialiseringen skickas via e-post till info@tandhygienistforening.se

Arbetsgrupp

Kajsa H Abrahamsson, tandhygienist, professor Sahlgrenska Akademin, Göteborg
Birgitta Jönsson, tandhygienist, professor Sahlgrenska Akademin, Göteborg
Ulrika Lindmark, tandhygienist, professor Karlstads Universitet
Yvonne Nyblom, tandhygienist, fd ordförande STHF, projektledare
Fouzieh Eliassy, tandhygienist, ordförande STHF
Sara Hed Rann, tandhygienist, specialistkliniken för parodontologi, Folktandvården Gävleborg

Sveriges Tandhygienistförening, STHF

Oxtorgsgatan 9-11

111 84 Stockholm

www.tandhygienistforening.se

En förening inom Saco-förbundet SRAT
Akademiker inom samhällsbärande profession